

A large, stylized graphic of a leaf in a dark maroon color, positioned on the right side of the slide. The leaf has a prominent vein structure and is partially overlapping the text.

10 Journalismin ja mainonnan etiikka

Johdattavat kysymykset

- Mitä journalistin ohjeet sisältävät ja miksi ne on laadittu?
- Mitä vastamedia tarkoittaa?
- Millaisia mainonnan muotoja on ja mitkä ovat mainonnan eettiset ohjeet?
- Miten uskontoja käytetään mainonnassa ja miten uskonnolliset yhteisöt mainostavat?

Journalismin etiikka

- toimittajat sitoutuvat noudattamaan työssään journalistien ohjeita
- ohjeissa tuodaan esiin muun muassa seuraavia ihanteita:
- totuudenmukainen tiedonvälitys, lähdekritiikki, lähdesuoja, ihmisarvon kunnioittaminen, yksityisyyden suoja
- Suomessa Julkisen sanan neuvosto (JSN) selvittää tarvittaessa, onko journalisti tai kustantaja rikkonut journalistista hyvää tapaa
- uskuntoon liittyviä kanteluita tehdään harvoin
- JSN:n päätös voi olla vapauttava tai langettava

Vastamedia

- vastamedia ei ole sitoutunut Journalistin ohjeisiin
- tarkoituksena tuottaa harhaanjohtavaa disinformaatiota, valeuutisia
- vastamediat ovat Suomessa julkaisseet virheellistä tietoa ja vihapuhetta uskontoihin liittyen

Mainonnan muotoja

- kaupallinen mainonta, tavoitteena edistää tuotteen tai palvelun myyntiä
- yhteiskunnallinen mainonta, tavoitteena muuttaa ihmisten asenteita ja käyttäytymistä ja sitä kautta hyödyttää myös yhteiskuntaa
- piilomainonta, tavoitteena mainostaa tuotetta niin, että kuluttaja ei tunnista mainontaa
- vastamainonta, tavoitteena vastustaa mainonnan keinoin yhteiskunnassa vallalla olevia arvoja tai asenteita

Mainonta ja etiikka

- mainontaa säätelevät kuluttajansuojalaki ja markkinointisäännöt
- mainonnan kuuluu olla hyvän tavan mukaista eli sen avulla ei voi viestiä yhteiskunnassa yleisesti hyväksytyjen arvojen vastaisesti
- markkinoinnissa on kunnioitettava kaikkien ihmisarvoa, myös uskontoon perustuva syrjintä on kielletty
- Suomessa kuluttaja-asiamies arvioi mainoksen lainmukaisuutta, Mainonnan eettinen neuvosto (MEN) arvioi, onko mainonta markkinointisääntöjen vastaista
- MEN voi antaa mainoksesta vapauttavan lausunnon tai huomautuksen
- pieni osa uskontoon liittyvistä arvioista saa huomautuksen

Uskonnon käyttö mainoksissa

- mainoksissa viitataan uskontojen oppeihin, rituaaleihin, julkisuuden henkilöihin, symboleihin, myytteihin
- käyttö vaatii mainoksen tekijältä uskonnon lukutaitoa
- alkuperäinen yhteys mainoksen ja uskonnon välillä katoaa, jos kuluttajalla ei ole uskonnon lukutaitoa
- länsimaissa suosittuja hahmoja ovat esim. Jeesus-hahmot, papit, nunnat
- uskontoa käytetään tehokeinona ja tunteiden herättäjänä

Uskonnollisten yhteisöjen mainonta

- yhteisöt mainostavat oppiansa ja toimintaansa
- käyttävät eri mediakanavia
- saavat julkisuutta, jos mainonta uudenlaista, yllättävää tai häiritsevää

Keskeiset käsitteet

- disinformaatio
- valemedia
- valeuutinen
- medioituminen
- yhteiskunnallinen mainonta
- piilomainonta
- tuotesijoittelu
- vastamainonta

